

*Dancer before God,
Over harpen, helden, heiligen en Apollo*

*Steven Marien
Ellen Schafraet*

*tenor
harpen*

HAK

zaterdag 22 oktober 2011

PROGRAMMA

Claudio Monteverdi
(1567-1643)

Tempo la cetra

Henry Purcell
(1659-1695)

Strike the viol

Marius Flothuis
(1914-2001)

Le Tombeau d'Orphée

Franz Schubert
(1797-1828)

*Wer sich der Einsamkeit ergibt
uit Gesänge des Harfners*

Leonard Cohen
(1934)

Hallelujah

Lodewijk Mortelmans
(1868-1952)

Hoe schoon de morgendauw

W.A. Mozart
(1756-1791)

Abendempfindung

Benjamin Britten
(1913-1976)

Nocturne uit de Suite for harp

Raimbaut de Vacqueyras
(ca. 1180-1207)

Kalenda maya

Jacob Senleches
(+ 1395)

La harpe de melodie

John Wilson
(1595-1674)

As tuned harp strings sad notes take

Benjamin Britten
(1913-1976)

Ouverture uit de Suite for harp

Benjamin Britten
(1913-1976)

The Death of Saint Narcissus

Henry Purcell
(1659-1695)

An Evening Hymn

Dancer before God, Over harpen, helden, heiligen en Apollo

Van oudsher worden de lier en de harp geassocieerd met het heroïsche, niet in het minst door de boogvorm van het instrument. Voorts is de harp ook hét attribuut bij uitstek van de troubadour, de adellijke ridder-minnaar, die in hoofse bewoordingen zijn adoratie voor de geliefde dame kenbaar maakt. Apollo, de Griekse god van de muziek, werd steevast afgebeeld met een lier en ook de bijbelse koning David verzachtte Salomons nachten met zijn zoete snarenspel. Niet in het minst echter is de harp het instrument van de nostalgie en leent zij zich bij uitstek tot het oproepen van schemerige avondsferen en lyrische ochtenstemmingen. In dit recital trachten we gaandeweg die associaties te exploreren. We reizen doorheen acht eeuwen muziekgeschiedenis en maken afwisselend gebruik van de kleine gotische harp, de barokke tripelharp en de moderne chromatische harp.

We openen het recital met een madrigaal van Monteverdi, waarin de zanger zijn 'cetra' of lier stemt; aanvankelijk wil hij het hoogste lied aanheffen ter ere van Mars, de oorlogsgod, maar uiteindelijk kan hij alleen maar zingen over en voor de liefde. *Strike the viol* komt uit Purcells *Come ye sons of art away*, een verjaardagsode uit 1694 voor de Britse koningin Mary. Purcell roept op om de gamba (= *viol*) te strijken, de luit en de fluit te beroeren en de harp te wekken.

Ons volgende hoofdstuk laat drie legendarische lier- of harpspelers aan het woord: de Nederlander Marius Flothuis schreef een prachtig grafschrift voor de mythische Griekse held Orpheus, Franz Schubert componeerde drie *Gesänge des Harfners* op poëzie uit Goethe's *Wilhelm Meisters Lehrjahre* en Leonard Cohen verwijst in zijn wereldberoemde *Hallelujah* naar koning David, de oudtestamentische vorst die volgens de overlevering zelf een begenadigd harpspeler was.

Na een hoofdstuk met ochtendimpressies, avondschemeringen en nachtelijke dromerijen trekken we de middeleeuwen in. Raimbaut de Vacqueyras was een laat-12de-eeuwse troubadour uit de Vaucluse. *Kalenda maya* is een typisch voorbeeld van de hoofse *amor de lonh*: de dichter-minnaar kan zijn liefde voor de nobele Beatriz enkel bezingen, maar haar daadwerkelijk in de armen sluiten is niet mogelijk. Jacob Senleches leefde bijna twee eeuwen later: hij was afkomstig uit Noord-Frankrijk, maar maakte vooral carrière als harpspeler aan het hof van Aragon. *La harpe de melodie* bezingt het zoete en virtuoze snaargetokkel. De compositie is genoteerd in een prachtig manuscript, waarbij de snaren van de harp dienst doen als notenbalk.

Benjamin Britten is één van de grootste componisten uit de 20ste eeuw. Typisch voor Britten is de radicaal modernistische, maar desondanks nooit hermetische toonspraak van zijn oeuvre. Doorheen het programma hoort u twee fragmenten uit zijn legendarische *Suite for harp*. Tussen 1947 en 1974 componeerde hij ook vijf 'Canticles', telkens op relatief lange gedichten. Een constante factor in die Canticles is de tenorstem, die de dialoog aangaat met

andere zangers, met piano, hoorn of – in dit geval – harp. Ondanks hun titel zijn de Canticles niet bestemd voor de eredienst: het gaat om wereldlijke werken, die door hun beeldspraak, thematiek of door bijbelse citaten echter wel naar het religieuze verwijzen. In de vijfde Cantic, *The Death of Saint Narcissus*, zoekt tekstdichter T.S. Eliot naar een verklaring voor het fenomeen narcisme. Zijn gedicht resulteert in een mix van mythologie, psychologie en pseudo-bijbelse metaforiek.

Na deze stevige modernistische brok keren we terug naar Henry Purcell en sluiten we af met diens intieme *Evening Hymn*. Andermaal Hallelujah...

Veel luistergenot,

Ellen Schafraet & Steven Marien

ELLEN SCHAFRAET begon al zeer jong te musiceren. Ze kreeg harplessen van Brigitte Hertogs en Chantal Burie en zette haar opleiding verder bij Arielle Valibousse aan het Conservatorium van Gent, waar ze in 2006 afstudeerde met grote onderscheiding. Ze werd ook laureate van verschillende wedstrijden.

Ellen musiceerde bij ondermeer het Jeugd en Muziekorkest van Antwerpen, het London Symphonic Youth Orchestra, het Ictus ensemble, de kapel van de Marine en de Vlaamse Opera. Ze werkte ook samen met An Pierlé. In augustus 2011 trad ze samen met Oltremontano van Wim Becu op voor *Laus Polyphoniae* in Antwerpen. Met datzelfde ensemble zal ze in 2012 meewerken aan een cd-opname. Ondertussen zal ze ook in Portugal optreden met het Ludovice ensemble van klavecijnist en organist Fernando Miguel Jalôto.

Sinds 2004 legt Ellen Schafraet zich toe op de barokharp en oudere historische instrumenten. Ze kreeg les van Hannelore Devaere, Mara Galassi en Christina Pluhar en werd door Kris Verhelst gecoacht in het continuospel. Ellen is stichtend lid van *The Little Consort*, een ensemble dat zich specialiseert in muziek geschreven tussen 1600 en 1750.

Ellen Schafraet geeft harplessen en samenspel aan de academies van Bornem en Kalmthout. Daarnaast is zij freelance verbonden aan de educatieve dienst van De Munt.

STEVEN MARIEN studeerde muziekwetenschappen aan de K.U.Leuven en de Sorbonne en zang aan het Lemmensinstituut bij Gerda Lombaerts en Dina Grossberger. Hij volgde masterclasses bij ondermeer Monique Zanetti, Greta De Reyghere, Dirk Snellings en Udo Reinemann en is ondertussen ook zelf actief als zangleraar op De! Kunsthumaniora van Antwerpen.

Steven Marien maakt deel uit van Aquarius o.l.v. Marc Michaël De Smet en werkte samen met ondermeer het Vlaams Radio Koor en met Studium Chorale Maastricht. Als solist concentreert hij zich op het barokrepertoire – vooral de evangelistenpartijen in Bachs passies liggen hem na aan het hart – en op het oeuvre van Benjamin Britten. Hij leidt ook *Il Nostromo del Sogno*, een ensemble dat zich toelegt op middeleeuwse muziek. Samen met dat ensemble werkt hij in de schoot van het Lemmensinstituut aan een onderzoeks- en uitvoeringsproject over voordracht- en zangcultuur in het 14de eeuwse Noord-Frankrijk.

Als solist was Steven Marien te horen in de *Leçons de Ténèbres* van Couperin, cantates van Bach en Telemann, de scenische titelrol in *L'Orfeo* van Monteverdi, in werk van Vic Nees en in het *Requiem* van Mozart. Hij zong en speelde mee in *Verder*, een muziektheaterproductie van Toneelgroep Nunc met muziek van Ward De Vleeschhouwer. In december neemt hij de evangelistenrol in Schütz' *Historia der Geburt Christi* voor zijn rekening.